

MINISTERSTVO VNITRA

JUDr. PhDr. Petr Mlsna, Ph.D.

náměstek ministra vnitra pro řízení

sekce legislativy, státní správy a územní samosprávy

Praha 7. dubna 2020

Č.j. MV-50217-3/LG-2020

Vážený pane poslanče,

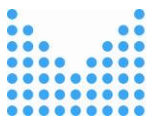
Ministerstvo vnitra obdrželo k vyřízení Váš dotaz, jenž byl vznesen dne 18. 3. 2020 na jednání rozpočtového výboru Poslanecké sněmovny ohledně výkladu pojmu škoda v rámci nouzového stavu. Zasílám Vám tedy postoj Ministerstva vnitra ve věci náhrady škody podle krizového zákona.

V souvislosti s probíhající pandemií nemoci Covid-19 přikročila vláda k tomu, že na základě čl. 5 a čl. 6 ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, ve znění ústavního zákona č. 300/2000 Sb., vyhlásila nouzový stav, a to s cílem chránit životy a zdraví obyvatel České republiky, neboť se jedná o hodnoty požívající nejvyšší ochrany; sekundárním cílem vlády je zabránit dalším škodám majícím svůj odraz v ekonomice apod., resp. minimalizovat negativní celospolečenské dopady, které s sebou tato pandemie nese. V návaznosti na tento krok vláda přijala jednotlivá dílčí krizová opatření podle § 5 a § 6 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů, která sice omezují výkon některých práv, nicméně tato opatření jsou motivována snahou zabránit mnohem větším škodám, které by v konečném důsledku postihly i ty subjekty, které těmito opatřeními mohou být jistým omezujícím způsobem dotčeny.

V současné době jsou tato opatření vydávána formou mimořádných opatření Ministerstva zdravotnictví podle zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Tento postup je vhodný zejména z toho důvodu, že mimořádná opatření Ministerstva zdravotnictví vydávaná v režimu zákona o ochraně veřejného zdraví mohou být přijímána i po té, co bude ukončen nouzový stav. Zákon o ochraně veřejného zdraví neobsahuje vlastní speciální právní úpravu náhrady škody vzniklé v důsledku mimořádných opatření podle něj vydaných.

Právo na náhradu za újmy způsobené krizovými opatřeními upravuje krizový zákon. Náhrada škody je upravena v § 35 krizového zákona, přičemž toto ustanovení míří na konkrétní individuální omezení práv, které bylo uloženo konkrétnímu individuálnímu subjektu. Za dané omezení je přiznána dotčenému subjektu peněžní náhrada. Typicky se jedná o případy, kdy jsou v krizové situaci zabaveny potřebné zdravotnické pomůcky, je použito vozidlo patřící soukromé osobě, nebo je užitá nemovitost, kterou nemůže užívat její nájemce, který je k tomu jinak oprávněn, atd.

Druhý případ náhrady je upraven v § 36 krizového zákona, jenž stanoví, že stát odpovídá i za škodu způsobenou právníckým osobám, podnikajícím fyzickým osobám a fyzickým osobám v příčinné souvislosti s krizovými opatřeními a cvičeními prováděnými podle tohoto zákona. Dané ustanovení cílí například na to, aby vlastníku vozidla byla nahrazena škoda, která vznikla případným zničením tohoto vozidla při realizaci mimořádných opatření. Jedná se tedy vždy pouze o náhradu škody za individualizovaný zásah krizových orgánů.

Krizový zákon je svébytnou normou práva veřejného, na jehož základě lze hradit pouze skutečnou škodu, která vznikla v důsledku konkrétního zásahu, nikoliv tedy ušlý zisk, neboť

o něm krizový zákon vůbec nehovoří. Právní úpravu obsaženou v krizovém zákoně je nezbytné interpretovat jako úpravu speciální vůči obecně platným soukromoprávním pravidlům. Pojem škoda krizový zákon (ani jiný právní předpis) výslovně nedefinuje. Škoda je obecně vnímána jako újma, která nastala v majetkové sféře poškozeného a je objektivně vyjádřitelná všeobecným ekvivalentem, tj. penězi. Pokud by bylo záměrem zákonodárce hradit v těchto případech i ušlý zisk, musel by tak výslovně učinit, jako je tomu v jiných veřejnoprávních předpisech, což lze demonstrovat například na § 69 veterinárního zákona. Ten umožňuje, aby (po splnění určitých podmínek) osobám, které pro nařízená ochranná a zdlavací opatření související s nebezpečnými nákazami zvířat nemohly dočasně vykonávat svou obvyklou pracovní nebo jinou výdělečnou činnost, anebo ji mohly vykonávat jen v omezeném rozsahu, náležela i úhrada ušlého výdělku či ušlého zisku.

Závěrem mi dovoluji poznamenat, že škodnou událostí nejsou v současné situaci jednotlivá mimořádná opatření vlády nebo jiných orgánů veřejné moci přijímaná na základě krizového zákona či jiných právních předpisů, ale samotná celosvětová pandemie nemoci Covid-19, která zasáhla i Českou republiku. Stát tuto situaci nezpůsobil, naopak se snaží všemi dostupnými prostředky omezit její potencionální negativní dopady. Nejen Česká republika, ale všechny státy světa, které se s pandemií potýkají, jsou nuceny nasadit zcela mimořádné prostředky v boji proti této nebezpečné naze. Pokud by vláda aktivně nevyužila možností, které jí dává ústavní zákon o bezpečnosti České republiky, mohla by být ohrožena samotná existence České republiky a fungování státu v budoucnu. Tím by byl popřen závazek z čl. 1 ústavního zákona o bezpečnosti České republiky, že zajištění svrchovanosti a územní celistvosti České republiky, ochrana jejích demokratických základů a ochrana životů, zdraví a majetkových hodnot je základní povinností státu.

S pozdravem

JUDr. PhDr. Petr Mlsna, Ph.D.

Vážený pan
Bc. Mikuláš Ferjenčík
poslanec
Parlament České republiky
Poslanecká sněmovna

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Sněmovní 176/4
118 26 Praha 1